

Конкурс «Учитель року» як інструмент саморозвитку та вдосконалення майстерності педагога

Ми продовжуємо презентувати матеріали І (обласного) етапу всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025». Вашій увазі пропонуємо авторські матеріали лавреатів конкурсу.

Данилюк Тетяна Володимирівна, учасниця всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Хімія»

Педагогічний стаж – 26 років
Освіта – вища, Житомирський державний університет імені Івана Франка, 1999 рік
Спеціальність – учитель хімії
Кваліфікаційна категорія – «спеціаліст вищої категорії», «Старший вчитель»

Розвиток критичного мислення учнів на уроках хімії шляхом використання інноваційних підходів

Фундаментальна мета сучасної освіти полягає не в поданні учням інформації, а в тому, щоб розвивати в них критичний спосіб мислення.
Д. Дьюї

З кожним роком світ стає дедалі складнішим. Обсяг інформації, яку засвоюють учні, збільшується. Молодь як ніколи потребує вміння розв'язувати складні проблеми, критично оцінювати обставини, порівнювати альтернативні точки зору та приймати зважені рішення. Тому завдання навчити дитину

критично мислити є особливо актуальним.

Мета моєї педагогічної ідеї полягає в розвитку навичок і вмінь учнів, необхідних не лише у навчанні, а й у повсякденному житті: приймати рішення, активно і творчо сприймати інформацію, різносторонньо аналізувати її, впевнено вести дискусію, формувати і відстоювати власну точку зору, оцінювати свої ідеї з позиції іншого, поєднувати знання з життям.

Засобом реалізації розвитку критичного мислення є проведення уроків, що включають три основні етапи: фазу актуалізації, фазу побудови знань (основна частина уроку) та фазу рефлексії.

Етап актуалізації включає в себе: пригадування учнями того, що вони вже знають; підготовку попередньої інформації; постановку проблеми та мотивацію.

Для цього я використовую такі методи: «Мікрофон», «Мозковий штурм», асоціативний куш, гронування, читання в парах тощо. Наприклад, на першому уроці хімії у 7 класі я ставлю запитання: Чи допомагаєте ви мамі куховарити? А чому борщ має червоне забарвлення? Які речовини є у вашій ванній кімнаті? Що відбувається з милом чи шампунем у воді? За допомогою яких речовин ваша мама виводить плями на одязі? Що вам відомо про них? Чи любите ви працювати на городі? Як ваші батьки «перемагають» бур'яни? Це відразу спонукає дітей до дискусії і постановку проблемного питання: то чи варто вивчати хімію? Великий мотиваційний потенціал має методичний прийом «Припущення на основі запропонованих слів». Учні пробують припустити, про що говоритиметься на уроці на підставі декількох запропонованих слів, та колективно формулюють цілі уроку.

В основній частині уроку я організовую активну діяльність учнів, зокрема спонукаю їх досліджувати, осмислювати матеріал, відповідати на раніше поставлені питання (вирішувати проблему), ставити свої питання і шукати на них відповіді тощо. В цій частині уроку я використовую такі стратегії: роботу в малих групах, роботу в парах, «мозаїка», «джигсоу», діалог, коло ідей і інше.

Третій етап уроку – найважливіший, тому що він включає міркування над вивченим матеріалом, шляхи використання вивченого, інтерпретацію. Дієвими методами розвитку критичного мислення на цьому етапі є дискусія, обговорення в загальному колі, «займи позицію», шкала думок, Метод «Фішбоун» (скелет риби), Діаграма (кола) Венна тощо.

Для підтримки критичного мислення на уроці я використовую додаткові інтернет-ресурси та вебінструменти, такі як інтерактивні симуляції хімічних реакцій, молекулярної структури, інтерактивна періодична система тощо.

Використання інтерактивних технологій під час проведення уроків критичного мислення має такі результати:

- стимулює творчу роботу протягом уроку;
- дає можливість створити умови для самовдосконалення учнів;
- сприяє підвищенню в учнів самостійності, креативності, відповідальності за результати своєї праці.

Задворний Богдан Іванович, лавреат I туру всеукраїнського конкурсу
«Учитель року – 2025» у номінації «Технології/Трудове навчання»

Педагогічний стаж – 26 років

Освіта – вища, НПУ

імені М. П. Драгоманова

Спеціальність – учитель трудового
навчання

Кваліфікаційна категорія –
«спеціаліст вищої категорії»

Інтерактивні підходи до викладання трудового навчання з використанням сучасних цифрових інструментів

Сучасний етап розвитку освіти характеризується зростанням ролі технологічної підготовки учнів та необхідністю впровадження інноваційних методів у викладанні предметів практичного спрямування. Трудове навчання, як ключовий компонент технологічної освіти, має значний потенціал у формуванні ключових компетентностей здобувачів освіти, їхнього інтелектуального й особистісного розвитку, становлення громадянської відповідальності та підприємницького мислення. Ефективна реалізація цього потенціалу можлива лише за умов системного використання сучасних педагогічних технологій, інтеграції цифрових інструментів та переорієнтації навчального процесу на практичний результат.

Педагогічна концепція, що лежить в основі моєї професійної діяльності, ґрунтується на науково обґрунтованому поєднанні традиційних і сучасних підходів до технологічної освіти. Основним своїм завданням вважаю розвиток в учнів інженерного мислення, здатності до проєктної діяльності, самостійності, логічного аналізу та ефективної групової взаємодії. Такий підхід передбачає створення навчального середовища, у якому поєдную практичні трудові дії, розвиток цифрової компетентності моїх вихованців. Все це сприяє цілісності освітнього процесу.

Одним із базових принципів викладання предмета «Технології» є практико-орієнтованість навчання, яка є ключовим чинником формування прикладних умінь та професійної мотивації. Реальні виробничі завдання, матеріальні об'єкти праці та технологічні процеси дозволяють учням безпосередньо взаємодіяти з матеріалом та інструментом, що сприяє розвитку функціональної грамотності, технічного мислення та здатності до

самоконтролю. Практична діяльність стимулює школярів до пошуку оптимальних рішень, критичного аналізу власних дій та усвідомлення результатів своєї праці.

Використання проєктного підходу на уроках вважаю обов'язковою складовою сучасної технологічної освіти, яка забезпечує формування в учнів умінь планування, моделювання, прогнозування, розподілу обов'язків та контролю якості виконання завдань. Участь у проєктній діяльності сприяє розвитку в дітей комунікаційних навичок, формує відповідальність за прийняті рішення та стимулює ініціативність. У межах проєктів учні набувають можливості виступати авторами та розробниками власних виробів, що посилює їхню мотивацію та усвідомлення значущості виконуваної роботи.

Індивідуалізація та диференціація навчання є визначальними принципами для забезпечення ефективності освітнього процесу, особливо у контексті інклюзивної освіти. Використання адаптованих навчальних матеріалів, покрокових інструкцій, спрощених алгоритмів виконання практичних завдань та індивідуального супроводу дозволяє залучати до діяльності учнів з особливими освітніми потребами та забезпечувати їхній поступовий розвиток. Такі педагогічні умови сприяють формуванню базових моторних умінь, навичок дотримання технологічних операцій та розвитку соціальної взаємодії.

STEM-орієнтація трудового навчання визначає інтеграцію знань із природничих наук, інформатики та технічного моделювання в єдину систему, що забезпечує практичну спрямованість навчання. Функціонування STEM hub у закладі освіти створює можливості для проведення занять з 3D-друку, графічного та технічного моделювання, схемотехніки. Таке середовище сприяє розвитку дослідницьких умінь, поглибленню технічних знань та формуванню інноваційного мислення учнів.

Цифровізація навчального процесу забезпечує використання сучасних сервісів і платформ (Canva, UltiMaker Cura, Google Meet, HUMAN, Facebook, YouTube, Viber, Zoom) для організації інтерактивної комунікації, демонстрації технологічних процесів та моделювання виробів. Цифрові інструменти значно розширюють можливості візуалізації, самостійної роботи, дистанційної підтримки та формування інформаційної грамотності учнів.

Важливим аспектом педагогічної діяльності сьогодні є реалізація соціально значущих проєктів. Участь учнів у виготовленні окопних свічок, ліхтарів, маскувальних сіток та інших виробів для потреб Збройних Сил України сприяє формуванню громадянської відповідальності, патріотичної позиції та розуміння практичної цінності власної праці. Такий досвід набуває особливої виховної ваги, оскільки забезпечує залучення учнів до суспільно корисної діяльності.

Отже, трудове навчання у сучасній школі є сьогодні комплексним педагогічним процесом, спрямованим на розвиток технічних, інтелектуальних і соціальних компетентностей учнів. Поєднання інноваційних технологій із традиційними формами практичної роботи створює умови для формування всебічно розвиненої, відповідальної та компетентної особистості, здатної до успішної самореалізації в умовах сучасного технологічного суспільства.

Міненко Галина Миколаївна, лавреат I туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Історія»

Педагогічний стаж – 13 років
Освіта – вища, Житомирський
державний університет
імені Івана Франка, 2010 рік
Спеціальність – учитель історії
Кваліфікаційна категорія –
«спеціаліст першої категорії»

Застосування інноваційних технологій та сучасних освітніх інструментів на уроках історії з метою підвищення мотивації пізнавальної діяльності та формування стійкої громадянської позиції учнівської молоді

*Мистецтво навчання
є мистецтво пробуджувати в юних душах
допитливість і потім задовольняти її.
А. Франс*

XXI століття – це століття розвинених інформаційних технологій, глобальної комп'ютеризації виробничого процесу, повсюдної цифровізації, яка набирає все більших обертів. Сучасний світ надзвичайно швидкоплинний та мінливий. І лише ті, хто йде назустріч змінам, вміють швидко адаптуватися, знайти правильне рішення чи найбільш вдале розв'язання проблеми, стають затребуваними фахівцями, ефективними спеціалістами, конкурентоспроможними та успішними. Життя вимагає інтелектуально розвиненої особистості, толерантної, відкритої до демократичного спілкування, здатної до саморозвитку та самовдосконалення. Сучасна школа повинна готувати саме таку особистість, давати не тільки знання, але й вміння їх застосовувати.

Цифровізоване майбутнє, яке стало нашим сьогоденням із усіма його викликами, вимагає від сучасного вчителя обирати нові підходи та освітні інструменти для ефективного формування комунікативних навичок здобувачів освіти, критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту, творчих та аналітичних здібностей, а також актуальних сьогодні технічних навичок. Тому, готуючись до уроку, сучасний вчитель шукає нестандартні підходи, аби зацікавити учнів щодо свого предмета. Важливу роль тут відіграє етап мотивації

навчальної діяльності школярів, підсилити яку допомагають сучасні освітні технології, зокрема ІКТ, інтерактивні методи навчання, сучасний освітній контент, гейміфікація навчання тощо. Таке оновлення освітнього процесу відповідає часу, адже в умовах сучасного інформаційного суспільства дитина має доступ до великої кількості джерел інформації. Тому вчитель, як справжній майстер, на своєму уроці має зацікавити й залучити учнів настільки, щоб спонукати продовжувати досліджувати, пізнавати, спостерігати, запитувати, бажати дізнаватись нове.

Особливої актуальності освітні інновації набули з початком широкомасштабної війни, розв'язаної росією на території України, коли стало життєво необхідним шукати нові підходи, приймати швидкі, нестандартні, по суті – інноваційні рішення.

Сучасний урок історії надзвичайно насичений теоретично, тому надважливо зацікавити учнів до роботи ще на початковому етапі, тобто змотивувати до опанування матеріалу. З цією метою я часто використовую на уроках історії ребуси, самостійно створені в програмі Rebus1. Можна запропонувати учням розв'язати декілька ребусів, які позначають терміни, що стосуються теми уроку. Так, наприклад, перед вивченням теми «Цивілізаційні центри Давнього Сходу в часі і просторі» у 6 класі можна підготувати ребуси до слів «Єгипет», «Шумер», «Фінікія», «Китай», «Хараппська цивілізація» і запропонувати учням пояснити можливий зв'язок між ними. Також з метою підвищення пізнавального інтересу використовую кроссенси, хмари слів (які створюю у застосунку Wordart) або цікаву історію (наприклад, невелика оповідь, в якій є вигадане і реальне, а учні мають визначити, де саме вигадка), яка «заховалась» за QR-кодом (<https://genqrcode.com/ua>). З хмарою слів або кроссенсом можна продовжувати працювати протягом уроку, звертаючись до тих понять, які там «розміщені» (або зображень, якщо це кроссенс). Ці застосунки можна використовувати на всіх етапах уроку.

Вивчаючи історію, фактично на кожному уроці ми зустрічаємось з тією чи іншою історичною особистістю. Щоб вивчення історичних постатей не стало для учнів нудним, намагаюсь «осучаснити» їх. Так, учні 7 класу, виконуючи практичну роботу з історії України «Князь Володимир Мономах», опрацювавши історичні джерела в параграфі та матеріал в дидактичних картках, складали Facebook-сторінку князя Володимира Мономаха в парах. Подібну роботу можна виконувати в групах, ознайомлюючись з кількома історичними діями. Учні 11 класу (самостійно та в групах) складали Facebook-сторінки та відеоролики про діячів, які включені до програми НМТ. Результати роботи учні публікували, обговорювали на позакласному заході, виконували цікаві вправи, що допомогло їм закріпити історичний матеріал.

Дуже важливо організувати освітній процес так, щоб учні з цікавістю і захопленням працювали на уроці історії, активно долучались до різних видів роботи, бачили свої результати. Допомогти у вирішенні цього завдання може поєднання традиційних методів навчання і сучасних інформаційно-комунікативних технологій. При підготовці до уроку з використанням ІКТ, підбираючи сучасний контент, дотримуюсь таких основних принципів:

обґрунтованості використання, адаптованості, керованості, інтерактивності, поєднання групової та індивідуальної роботи. Використання ІКТ можливе на будь-якому етапі уроку: при актуалізації знань, поясненні нового матеріалу, на етапі рефлексії чи контролю.

Такі освітні технології дають можливість підвищити якість навчання, а саме: полегшити підготовку вчителя до уроку; використовувати передові інформаційні технології; створювати цікаві різноманітні уроки (шукати нові нетрадиційні форми і методи навчання); краще розкрити навчальний матеріал; за короткий час отримувати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу і своєчасного його корегування; застосовувати на уроках ігрові методи навчання; збільшувати обсяг виконаних на уроці завдань; підвищують мотивацію і пізнавальну активність учнів за рахунок різноманітності форм роботи, які можна підібрати; знайти індивідуальний підхід до кожної дитини (можливість вибору рівня складності завдання для конкретного учня).

Уроки історії супроводжую презентаціями, створеними за допомогою PowerPoint, Canva, використовую конструктори тестів, інтерактивних вправ, карток, навчальних ігор: Wordwall, LearningApps, Quizlet, PurposeGames, На Урок, Kahoot, Google Форми, Всеосвіта. Також використовую цифрові інструменти на платформі mozaBook, можливості інтерактивної дошки BitPaper.

В умовах воєнного часу наші учні позбавлені можливості відвідувати музеї, проте й тут сучасні технології приходять на допомогу. З учнями можна «подорожувати» у Віртуальному турі українськими музеями просто неба (<http://vlada.pp.ua/goto/aHR0cHM6Ly9tdXNldW1zLmF1dGhlbnRpY3VrcmFpbmUuY29tLnVhL3Vh/>) або запропонувати учням самостійно підготувати віртуальну подорож із використанням сучасних застосунків ІКТ. Таку роботу можна використовувати на уроках (наприклад, у 8 класі при вивченні теми «Походження українського козацтва. Козацькі зимівники та поселення. Перші Січі») або в позаурочний час.

У наш час національно-патріотичне виховання учнівської молоді як ніколи «на часі», оскільки воно є важливим чинником національної безпеки і зміцнення держави. Патріотичне виховання важливе для зміцнення єдності та національної ідентичності, сприяє формуванню почуття належності до власної культури, мови, історії, традицій і національних цінностей, що в сучасних умовах має високу актуальність. Героїчні й водночас трагічні події в Україні внаслідок повномасштабного вторгнення російських військ породили нову хвилю патріотизму й самовідданості українців у боротьбі за незалежність і свободу. Національно-патріотичне виховання молоді потрібно здійснювати не лише на прикладах історії становлення української державності, а й на сучасних прикладах відважних і героїчних вчинків.

З цією метою у нашому навчальному закладі у минулому році було розпочато проєкт «Герої (не) вмирають. Біль і гордість нашого ліцею», під час якого було досліджено вклад кожного з випускників нашого ліцею, які стали на захист Батьківщини, віддали за неї власне життя.

Про кожного з наших випускників була підготовлена стаття до місцевої газети «Коростишівська газета». Нашу справу підхопили деякі інші заклади і на прохання редакторів теж подали окремі матеріали. Також ми створили відеоролики про кожного нашого випускника, які розмістили на сайті школи разом зі світлинами та інформаційними матеріалами, та на Facebook-сторінці закладу. За матеріалами, які ми зібрали, були проведені виховні заходи з учнями ліцею, зустрічі з родинами наших воїнів, а деякі вчителі починали уроки з відео про захисника. Підсумком проєкту у минулому навчальному році стало відкриття Стіни пам'яті у фойє закладу. На жаль, війна продовжується, тому продовжується і наша робота. Зібрані матеріали використовують учителі у виховних заходах.

Наш проєкт «Герої (не) вмирають. Біль і гордість нашого ліцею» знайшов своє продовження вже в більших масштабах. Наразі готуються матеріали для впорядкування Книги пам'яті нашої ТГ. Обговорення її підготовки, до якої залучено вчителів історії, відбулося на освітянській серпневій конференції нашої ТГ «Освіта в умовах викликів: стійкість, розвиток, майбутнє» на локації «Національно-патріотичне виховання крізь призму війни». Таким чином, проєкт, який розпочався у стінах нашого ліцею, охопив всю територіальну громаду.

На своїх уроках історії і в позакласній роботі я в різноманітний спосіб намагаюсь формувати стійку громадянську позицію, глибокі національно-патріотичні почуття, пошану до нашої культури, минулого, традицій, бажання зберегти і примножити їх, а також бажання захищати інтереси своєї країни і свого народу.

Мої учні неодноразово були відзначені за вагомі досягнення у вивченні предмета, ставали переможцями конкурсів/змагань/турнірів. У 2022–2023 н. р. у Всеукраїнській олімпіаді з історії Далькевич Євгенія (8 кл.) здобула III місце на обласному етапі, Супрун Максим (8 кл.) – II місце на обласному етапі та I (абсолютне) місце на всеукраїнському етапі олімпіади. У цьому ж році у Всеукраїнській олімпіаді з правознавства мої вихованці Бондар Владислав та Марченко Софія (9 кл.) здобули перші місця на районному та обласному етапах. Бондар Владислав здобув I місце у конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН (відділення історія, секція «Історичне краєзнавство») на II етапі та брав участь на всеукраїнському етапі.

За високі результати та продемонстровані глибокі знання учні, яких я готувала, були відзначені: Супрун Максим (I місце у Всеукраїнській олімпіаді з історії на всеукраїнському етапі) з вересня 2023 року по вересень 2024 року отримував президентську стипендію; Черепанський Андрій (III місце у Всеукраїнській олімпіаді з історії на всеукраїнському етапі) отримав грант на навчання в Київській школі економіки.

Також двоє учнів ліцею – Черепанський Андрій та Решотка Євген – отримали 200 балів з історії за результатами НМТ 2024 року.

Медведчук Тетяна Валеріївна, лавреат І туру всеукраїнського конкурсу
«Учитель року – 2025» у номінації «Хімія»

Педагогічний стаж – 24 роки
Освіта – вища, Житомирський
державний університет імені Івана
Франка, 2000 рік
Спеціальність – учитель хімії
Кваліфікаційна категорія –
«спеціаліст вищої категорії»,
«Вчитель-методист»

*Борітеся – поборете.
Т. Шевченко*

Ми живемо у важкі часи: часи змін, часи зламу старих підходів, часи тотальної цифровізації, часи реформ. Але попри всі зміни, що відбуваються не тільки в галузі освіти, але й в світі загалом, ніхто не відминяв роль учителя не тільки як передавача певної інформації, але й як провідника в захопливий світ науки, людину, яка повинна знайти те приховане, що потім перетворить звичайного учня, можливо, на відомого вченого, а можливо, й просту, але щасливу людину.

Серед учнівської молоді зараз домінує думка «А мені цей предмет не цікавий». На запитання «Чому?» більшість не може дати відповідь або дає щось на кшталт «Я не буду його здавати на НМТ». Усвідомлюючи систему вступу, де не всі предмети «використовуються як базові», все ж такі потрібно розуміти, що сучасне життя є дуже складним порівняно навіть з серединою 20 століття. Знання з природничих дисциплін можуть знадобитись у різноманітних ситуаціях, можуть стати в нагоді тоді, коли учень – майбутній активний діяч суспільства – навіть й не уявляв собі. Життя зараз динамічне. З'являються нові науки, нові професії, які фактично поєднують в собі декілька класичних наук. Тобто підхід, який царював нещодавно – математика – це математика, а хімія – це хімія – зараз не працює. Потрібно шукати дотичні елементи, адже все пересікається з усім. Колись це називалось «міжпредметні зв'язки». Все згадане є першим викликом для сучасного вчителя хімії.

Другим викликом є те, що зараз діти мають доступ до безлічі візуальної інформації. Просто прийти й показати якусь картинку, повідомити цікавий факт вже недостатньо. Хімія завжди була експериментальною наукою. Й експеримент

продовжує залишатись одним з «опорних каменів» будівлі, яка називається Наука Хімія. Але експеримент експериментом – сучасний учень може все це побачити в мережі Інтернет (яскраво, навіть з вибухами), а ось показати щось те, що може бути в побуті, також цікава задача. А якщо й довести незвичність в тому звичайному, що зустрічає учня щодня вдома – так взагалі «в яблучко»!

Третій виклик в роботі сучасного вчителя, який викладає природничі дисципліни, в тому числі й хімію – це робота учнів на різноманітних олімпіадах, конкурсах тощо. Доступність інформації, глобалізація навчального процесу – все це вимагає від учителя неабиякої підготовки для того, щоб отримати гарний результат.

Основна ідея мого досвіду – створення таких умов навчання, які б задовольнили освітні потреби кожного учня, підкреслили його індивідуальність, навчили мислити, самостійно здобувати знання, творчо розв'язувати проблеми. Навчання кожного учня здійснюва на оптимальному для нього рівні складності, досягаю це за допомогою диференціації процесу навчання і зростання ролі самостійної роботи кожного, проєктної діяльності, домашнього експерименту, розв'язанням проблемних питань. Ця тема є провідною у моїй роботі. Над уроком працюю з позиції фасилітатора, який спрямовує роботу таким чином, щоб кожна дитина відчувала себе комфортно, була якомога активнішою, виконувала завдання, «які подобаються», відчувала себе соціально значимою особистістю, важливою частиною групи, пари, а від того – успішною людиною.

Прагну зорієнтувати своїх учнів на критичне осмислення будь-якої проблеми, своєї ролі в її розв'язанні, власної здатності до індивідуальної чи групової роботи. Особливу увагу приділяю роботі з обдарованими учнями, на уроках кожен з них працює за індивідуальною програмою підвищеної складності і виступає експертом і помічником учителя у вирішенні складних задач і розв'язанні проблемних питань. Зацікавити учня предметом настільки, щоб у подальшому він пов'язав з ним вибір майбутньої професії. Даний підхід при роботі з обдарованими учнями приносить свої результати – це призові місця на III і IV етапах Всеукраїнської олімпіади з хімії, переможці онлайн-олімпіад і конкурсів, а також призери МАН і 200 балів з НМТ.

Моя педагогічна ідея – популяризація мого предмета на тлі занепаду цікавості до природничих наук. Так, хімія – не є простим предметом, далеко не всі діти можуть засвоїти цей складний предмет, але кожен може зрозуміти хімічні явища на побутовому рівні. При такому підході можливе масштабування, тобто: від розуміння простого, до виникнення інтересу не тільки як до предмета, але й до науки загалом. Отже, через практику, через візуалізацію того, що викладене в підручниках у вигляді чорно-білих літер, можна прищепити дитині любов до пізнання навколишнього світу. Звісно, не всі досліди можна реалізувати, але іноді й простий експеримент, викликає неабияку зацікавленість та вогник в очах дітей. Хтось може сказати: «А що тут особливого, інноваційного, креативного?» Так справа не в тому, щоб постійно вигадувати щось нове (а чи можливо взагалі генерувати постійно новинки?), а вміти користуватись, творчо переробляти те, що вже є, але чомусь не дуже використовується. Ми, як педагоги, «стоїмо на плечах «гігантів-попередників»,

але повинні враховувати сучасний стан речей. Тому практика, практика та ще раз практика – нехай не надскладна, нехай проводиться на тому обладнанні, що є під руками, нехай це може навіть й не бути з «вау-ефектом», але коли дитина бачить на власні очі підтвердження «сухих» слів підручника, а ще коли можна провести паралелі з побутовим використанням, справа на 50 відсотків зроблена.

Сучасне покоління школярів не тільки візуалізує за сприйняттям інформації, але ще й звикли отримувати багато інформації дозовано. Тому лонгспікінг, або надважкі пояснення, важко сприймаються. Потрібно експериментами доводити значущість матеріалу. А там, де неможливо проводити демонстрацію, можна застосовувати навіть той самий «вау-ефект», показуючи, як хімія «вторгається» щохвилини в наше повсякденне життя. Не всі будуть великими хіміками, не всі вступлять до ВИШів на споріднені з хімією спеціальності, але якщо учні пронесуть крізь все своє життя розуміння, що хімія важлива, це й буде перемога.

Панухник Тетяна Юріївна, лавреат (ІІІ місце) І туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Трудове навчання/Технології»

Посада – вчитель трудового навчання, технологій

Педагогічний стаж – 19 років

Освіта – вища, УДПУ ім. П. Тичини, 2013 рік

Місце роботи – Словечанський ліцей
Словечанської сільської ради
Кваліфікаційна категорія – «спеціаліст вищої категорії»

Педагогічне звання – «Старший вчитель»

Моє педагогічне кредо: «В кожній дитині є іскра творчості, і завдання педагога – допомогти їй розгорітися».

Розвиток творчих здібностей здобувачів освіти засобами декоративно-ужиткового мистецтва

Головне завдання вчителя технологій: створити середовище, де кожна дитина зможе відчувати себе творцем. Адже уроки трудового навчання, це не просто уроки – це середовище для народження креативних ідей, перших перемог і пошуків себе.

А для когось це – перший крок до професії: дизайнера, художника, декоратора, майстра, архітектора або просто людини, яка вміє створювати щось прекрасне у світі, який так цього потребує.

Уявіть собі звичайну гілку, яку діти перетворюють на витвір мистецтва. У їхніх руках шматок тканини оживає, а простий дріт стає метеликом. Це не магія – це декоративно-ужиткове мистецтво. Це шлях до розвитку творчості, впевненості, мислення, а іноді – і майбутньої професії.

Декоративно-ужиткове мистецтво – це наш педагогічний інструмент, який не потребує складних технологій, але вимагає великого серця. Декоративно-ужиткове мистецтво – це не лише виготовлення прикрас. Це глибокий, творчий процес, який розвиває дитину всебічно: і душу, і руки, і розум. Воно формує гармонійну, активну, креативну особистість.

Саме тому декоративно-ужиткове мистецтво є надзвичайно потужним інструментом у розвитку творчих здібностей здобувачів освіти.

У наш час, коли все більше цінується вміння мислити креативно, шукати нестандартні рішення, бачити красу й сенс у деталях, важливо виховувати не лише споживача, а творця. І саме уроки трудового навчання, зокрема ті, що базуються на декоративно-ужитковому мистецтві, стають ґрунтом, на якому проростає особистість з гнучким мисленням, допитливістю, внутрішнім естетичним чуттям.

Розробляючи календарно-тематичного планування та вибираючи проєкти, я враховую інтереси учнів, намагаюся підібрати такі техніки і об'єкти праці, щоб діти відчували себе успішними і щасливими в творчості.

Також велику увагу я приділяю позакласній роботі. Жодне свято в школі не обходиться без фотозони, створеної руками моїх учнів. Також беремо активну участь у різних конкурсах, фестивалях, благодійних акціях.

Мої учні – це переможці та учасники всеукраїнських та обласних конкурсів.

Мої учні – це дослідники. Вони не бояться експериментувати з матеріалами, кольорами, текстурами. Їхні роботи – це не просто вироби, це історії:

- про перші спроби й помилки,
- про наполегливість і віру в себе,
- про гордість за те, що зроблено власноруч.

У моїй практиці я використовую такі підходи:

- поєднання традиційних народних технік з сучасними (наприклад, витинанка + скрапбукінг, декупаж + фотоколаж);
- створення авторських виробів, які учні презентують і коментують;
- участь у творчих конкурсах, виставках, благодійних ярмарках;
- оформлення шкільного простору власними руками, що формує відчуття причетності й гордості за спільну справу.

І найголовніше – я даю кожній дитині свободу: свободу обрати матеріал, колір, форму. Свободу фантазувати. Бо творчість – це завжди про довіру: і до себе, і до вчителя. Сяючі від захоплення та цікавості очі моїх учнів, привітні посмішки на їх обличчях – це моя найбільша нагорода, основний показник успіху.

Столярчук Тетяна Петрівна, лавреат I туру всеукраїнського конкурсу
«Учитель року – 2025» у номінації «Зарубіжна література»

Педагогічний стаж – 30 років
Освіта – вища, Житомирський
державний педагогічний інститут,
1994 рік,
спеціальність – учитель російської
мови і літератури; Житомирський
державний педагогічний інститут,
спеціальність «Українська мова і
література», 1996 рік
Спеціальність – учитель зарубіжної
літератури
Кваліфікаційна категорія –
«спеціаліст вищої категорії»,
«Вчитель-методист»

Методика натхненного навчання як ефективний засіб формування позитивної мотивації на уроках зарубіжної літератури

Стійкий інтерес здобувачів освіти до навчання, прагнення успіху в досягненні високих результатів надзвичайно важливі. На сьогоднішній день науковці, вчителі-практики головними причинами низької якості знань називають відсутність мотивації до навчання та психоемоційний стан, викликаний об'єктивними та суб'єктивними причинами. Тому першочерговим завданням для себе, як вчителя, вважаю роботу над пошуком шляхів підвищення ефективності навчання, адаптацію власного професійного стилю, апробацію та використання різноманітних технологій та форм навчання для якісної освіти. Педагогічна ідея визначила тему і мету моєї роботи.

Метод натхненного навчання покликаний підвищити мотивацію здобувачів освіти для отримання ґрунтовних знань та зниження тривожності в умовах воєнного часу. Мета роботи – організувати навчальний процес так, щоб у дітей виникло і постійно підживлювалось бажання вчитися. Це і окреслило актуальність проблемної теми.

Працюючи над даною темою, визначила ключові моменти, які враховую при підготовці і проведенні уроків.

I. Зацікавлення учня на початку уроку. Готуючись до кожного уроку, пам'ятаю слова: «Не здивуєш – не навчиш!». Здивувати, заінтригувати учня – значить заохотити його до роботи на уроці та сформувати позитивні емоції. Як показує досвід, зацікавленість – місток до мотивації. Для згуртованості учнів, налаштування їх на роботу, «розмороження» напруги уроку використовую

вправу «Криголом», під час виконання якої підвищується рівень власного емоційного стану та відбувається «входження» в урок.

Потужним інструментом для сприйняття літературного твору вважаю епіграф, який допомагає читачеві (учневі) зорієнтуватися на уроці та є дороговказом у подальшій роботі. Ось такі види діяльності з висловлюваннями використовую під час уроків:

1. На дошці чи на партах вислови. Учні в кінці уроку самостійно обирають один з них як епіграф, аргументуючи свій вибір. З ними можна працювати протягом уроку, навіть при вивченні всього твору.

2. Учні самі підбирають епіграф до уроку. Звичайно, це роблять не всі. Тому підібрані вислови розташовані на дошці, і кожен, хто не підготував це завдання, може скористатися допомогою товариша. Як правило, можливість того, що з цитатою, яку ти підібрав, працюють інші учні та її вибирають, мотивує до виконання роботи.

3. Робота в парах. Завдання: підбери епіграф до уроку з поданих нижче висловлювань, запиши його та прокоментуй.

4. Цитата уроку (цитата дня). На початку уроку пропоную вислови відомих людей. Умова: вислів має відповідати темі уроку і мотивувати дітей. Спочатку роблю сама, далі учні виготовляють картки з мотивуючими цитатами і прикріплюють на дошку чи навіть в класний куточок, де вони знаходяться цілий день.

Серед форм роботи на початку уроку найбільш ефективними є такі:

1. Мотивація через сприйняття предмета. Урок розпочинається з того, що в моїх руках чи у скриньці предмет, який асоціюється з темою уроку. Учні відгадують, з якого твору, показуючи власне ставлення до нього.

- *Синя фарба* – «Фарбований шакал»
- *Корабель, виноград* – «Третя подорож Синдбада-мореплавця»
- *Рукавичка* – Шиллер «Рукавичка»
- *Шоколад* – Роальд Дал «Чарлі і шоколадна фабрика»

2. Формула уроку. На початку уроку учні в зошит записують формулу бачення себе в початковій діяльності за першими літерами. В кінці уроку доцільно дати оцінку своїй роботі на уроці, порівнявши запис у зошиті і свою роботу.

- А – активні, акуратні
- Б – бережливі, байдужі
- В – веселі, ввічливі
- Г – гуманні, гідні
- Д – доброзичливі, далекоглядні
- Е – енергійні, етичні

Формула мого уроку на сьогодні: $A+Y+O=K$

А – активний У – уважний О – організований К – креативний.

3. Квиток на вхід на урок. Зашифроване слово або вислів, яке учні вгадують, стає квитком на урок. За аналогією можна підібрати інші завдання, головне, щоб учні працювали над розгадуванням ключового слова. Цей ігровий момент початку уроку дає натхнення для роботи.

4. Емоційна мотивація. Урок розпочинаємо уривком з музичного твору, який, по-перше, мотивує учнів до подальшої роботи, по-друге, емоційно налаштовує на позитивні думки. Для підсилення мотивації музику до уроку учні можуть підібрати самі.

II. Підтримка дитини. Ніщо так не поліпшує мотивацію, як можливість впоратися із завданням і досягти успіху. Головне, щоб допомога вчителя, однокласника, інтернет-ресурсів була своєчасною, не спонукала відволікатися і байдикувати на уроці.

Ключем до формування мотивації є залучення суб'єктивного досвіду учнів щодо теми, яка розглядається. Важливо, щоб дитина поєднала і осмислила свій досвід зі змістом уроку і це стало її особистісною мотивацією.

Наприклад, під час вивчення казки Оскара Уайльда «Хлопчик-зірка» пропонуємо підібрати асоціацію до образу-символу ЗІРКА. Спрямовуємо до поняття «яскрава особистість». Пояснюємо, підбираємо синоніми, наводимо приклади, підводимо до думки про бажання стати особистістю. Саме ця асоціація є мотиватором певних змін.

Вивчення життя і творчості письменника – важлива складова розвитку мотивації для подальшої роботи над художнім твором. Застосовуємо такі форми роботи, які передбачають використання інструментів натхненного навчання для розвитку допитливості, наполегливості та уяви. Це і «Запрошення у гості до письменника» або «У нас в гостях»; «Хто ж він?» (пропонуємо, ознайомившись з життєвим і творчим шляхом митця, назвати цікаві факти біографії та вподобання); шестикутне (п'ятикутне, чотирикутне) навчання, коли учні самостійно знайомляться з матеріалом підручника, виписують шість (п'ять, чотири) факти, які допоможуть усно розповісти про письменника чи героя.

Для підтримки учнів, що важливо у методиці натхненного навчання, рекомендуємо попрацювати з таблицею або схемою, в яких є певний план дослідження та моменти, на які слід звернути увагу.

Такі завдання можна використати на уроці для досягнення успіху:

- «Про що говорять дати»: записані дати, потрібно віднайти подію;
- «Це відбулося»: записана подія, віднайти дату (цікаво, якщо вказано вік письменника, а учням потрібно самим порахувати, у якому році це відбулося);
- «На що вказують власні назви»: є власна назва, потрібно віднайти факт біографії, який з нею пов'язаний;
- «Подія-наслідок»: в таблиці записана певна подія, учні формулюють її результат та навпаки – знаходять факт біографії, що став причиною цього;
- «Стань письменником»:
 - уяви, яким би був письменник, коли жив би в наш час;
 - про що він писав би, якщо б жив в наш час;
 - порадь теми та героїв для його нових творів;
 - запроси у твір, який вивчав, героя з іншої книги: які б події відбулися у ньому?

III. Надзвичайно важливою для мотивації учнів до продуктивної діяльності як на окремому уроці, так і в навчальному процесі загалом, є **ситуація успіху**. Підтримую навіть найменші успіхи дитини, даю шанс до змін. Вчу

дитину пишатися кожною найменшою перемогою і відслідковувати динаміку власних успіхів. Прийоми, які використовую на уроках літератури, дають можливість дитині відчувати себе спокійною, впевненою, побороти тривожність і почуття страху. Це і «Анонсування»: отримання оцінки шляхом накопичення балів за активність і виконані завдання; «Допомога друга», «Допомога вчителя», коли обговорюю з дітьми можливість отримати допомогу від однокласника чи вчителя (наприклад, це можна зробити один раз чи двічі за урок). При цьому учень пропонує свою допомогу товаришу. «Літературна розминка» (її можна проводити під час хвилинки здоров'я, рефлексії) – це історії з вкрапленнями власного або чужого досвіду, комунікація та емоційне співпереживання. Пропоную учням обрати одного героя чи героїню з прочитаного твору та підготувати невеличкий виступ-розповідь на тему «Який я персонаж?». В оповідку варто включити найменші деталі з життя героя, щоб дати можливість однокласникам краще запам'ятати літературний твір і конкретні моменти з нього. Адже тепер в уяві закріпиться стійка асоціація: літературний твір – цікавий виступ когось з однокласників. Також вправа розвиває емоційний інтелект і здатність до емпатії.

Прийом «Сходінки до успіху»: учні наприкінці уроку мають озвучувати свої досягнення. Слова, якими вони можуть оперувати, на дошці: «Я зміг», «Мені вдалося», «Я можу», «Мені цікаво», «Я дізнався нове про...», «Мене зацікавило...».

Прийом «Обмін ролями»: пропоную учням, ознайомившись з новим матеріалом, спробувати себе в ролі вчителя: поставити запитання однокласникам чи вчителю. Але одна умова: запитання мають починатися різними словами: - Де, - Як, - Чому, - Для чого, - Скільки, - З якою метою, - Що буде, якщо...

Прийом «Спіймай помилку»: навмисно допускаю помилку, яку учні мають побачити (спіймати).

IV. На уроці мають бути завдання, які надихають. Потрібно знайти ту родзинку, без якої не вдасться захопити учнів і мотивувати їх, змусити діяти і досягати. Надто легкі завдання – нецікаві учню, непосильні – відбивають бажання працювати в силу неможливості їх виконати. Навчальні вправи мають йти на крок попереду дитини: невеликий поштовх пробуджує зацікавленість і мотивує до праці.

Пропоную завдання творчого характеру, які можуть бути використані до різних тем як у НУШ, так і у подальших класах:

1. Уяви себе чарівником! Розкажи про події, які відбулися до тих, що проходять у творі.
2. Вигадай свій фінал твору.
3. Склади загадки за прочитаним.
4. Підбери прислів'я, фразеологізми до кожної частини тексту.
5. Перенеси події твору в минуле, сучасне чи майбутнє.
6. Запроси у твір героя з іншого тексту або поміняй героїв місцями. Що зміниться в сюжеті твору?
7. Випиши опорні слова до певного уривка тексту чи образу героя. Запропонуй товаришам відгадати, про що чи кого йдеться.

8. Підготуй уявний діалог з героями твору.

9. Напиши тлумачний словничок до прочитаного твору з поясненнями та прикладами.

10. Готуйся стати диктором: інтонаційно покажи відмінності характерів героїв.

Для зацікавленості учнів використовую прийом «Ти – учитель». Наприклад, при вивченні казки Г. К. Андерсена «Снігова королева» пропоную такі завдання:

1. Уяви, що ти вчитель. Порекомендуй Сніговій Королеві книги зарубіжних та українських письменників, які навчили б її законам людяності.

2. Спробуй написати 5–7 порад Королеві, які допоможуть перевиховати її.

3. Уяви, що тебе запросили стати учителем Маленької розбійниці. Запиши розклад занять і правила поведінки на ваших заняттях.

V. Те, що цікавить сьогоднішніх учнів, має стати помічником у навчанні. Намагаюся враховувати здібності та інтереси дитини, говорю про те, що їй близьке і зрозуміле. Уподобання учня надихне на продуктивну роботу на уроці, вмотивує до виконання домашнього завдання. Через музику, живопис, комікси, аніме, інформаційні технології до художнього твору – такий місток від форми до змісту.

VI. Робота в парі, групі надзвичайно важлива в двох аспектах: по-перше, соціальна взаємодія покращує емоційний стан дитини, оскільки для підлітків надзвичайно важливе спілкування з друзями. По-друге, кожен з учасників пари, групи, виконуючи свою ділянку роботи, навчається сам і водночас відчуває відповідальність перед командою за спільну роботу, так звана мотивація через взаємодію.

VII. Досвід роботи дозволяє стверджувати, що мотивація і успіх сучасного уроку починається не з початку уроку, а з мотивації попереднього уроку та ставлення учнів до підготовки домашнього завдання. Саме тоді відбувається програмування на змістовну і активну роботу на наступному уроці. Якщо учень з самого початку розуміє, що він виконував такі завдання, які для нього були цікавими та потребуватимуть його активності на наступних уроках, це і буде поштовхом для активного навчання. Тому надзвичайно важливим є питання **оптимізації домашніх завдань**. Намагаюся організувати класну роботу так, щоб домашні завдання були її органічним продовженням і місточком до активної роботи на наступному уроці.

Таким чином, технологія натхненного навчання – це ефективний спосіб «повернути» дитину до школи, оскільки на сучасному етапі здобувачів освіти важко вмотивувати. Форми роботи, які я використовую на уроці, вчать учня впливати на свій емоційний стан, комфортно та із задоволенням отримувати нові знання на шляху до реалізації своїх природних здібностей, формуючи при цьому стійкий інтерес до навчання. На мою думку, метод натхненного навчання є перспективним для використання в умовах воєнного стану, оскільки забезпечує формування стійкої мотивації і допомагає подолати освітні втрати.

Чепайкіна Людмила Адамівна, учасниця всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Зарубіжна література»

Педагогічний стаж – 30 років

Освіта – вища, Переяслав-
Хмельницький філіал КДП
ім. М. П. Драгоманова

Спеціальність – учитель зарубіжної
літератури

Кваліфікаційна категорія –
«спеціаліст вищої категорії»,
«Старший вчитель»

*Від педагога залежить, чим стане серце дитини –
ніжною квіткою чи засушеною корою.*

*Заповітна мрія кожного мислячого педагога –
щоб серце вихованця було чутливим до кожного
слова вихователя, щоб дитяча душа відгукнулась,
мов ніжна струна, на тонку музику його душі.*

В. О. Сухомлинський

Прометей став першим великим учителем, який розбудив душу людини, зробив її серце ніжною квіткою, а його жертвний вогонь став основою для розвитку життя на землі. Це тернистий шлях до цивілізації, де з кволих і боязких люди стали впевненими і сміливими, бо титан навчив їх мислити. Бо саме розвиток думки зробив наш світ комфортним, досконалим, яскравим, сповненим відкриттями і досягненнями.

А як сьогодні відчуває себе людина у суперцивілізації, при стрімкому розвитку інноваційних і інформаційних технологій, у світі воєн і катастроф, природних змін і катаклізмів?

Можливо, людина втрачає духовні орієнтири, здатність мислити, бо за стрімким потоком життєвих проблем і розваг, у світі гаджетів і комп'ютерних ігор людство перестає читати літературу, забуває книжку, яка створила з людей досконалу і самодостатню особистість. Ще Дені Дідро сказав, що *люди перестають мислити, коли перестають читати*.

Важлива і актуальна проблема сучасної школи – навчити здобувачів освіти творчо і критично мислити, обґрунтовувати і висловлювати власну думку, і основою для розвитку такої особистості є формування читацької компетентності.

Стівен Гокінг сказав, щоб народжувати власні думки, потрібно познайомитися з думками інших. Найкраще це робити в книгах... Тому у своїй роботі розвиваю наскрізні вміння і читацьку грамотність, впроваджуючи педагогічну ідею **«Активна робота з текстом на уроках зарубіжної літератури як засіб формування критично мислячої особистості»**, яка направлена на виконання завдань мовно-літературної освітньої галузі: «розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень».

Урок зарубіжної літератури – це лабораторія удосконалення читацьких навичок та вмінь, це подорож у глибини людського духу, яка допомагає зрозуміти себе і світ дитячих мрій і бажань. Також література вчить учнів думати глибше, ставити важливі запитання, шукати відповіді на них. Під час читання виразнюється і збільшується картина світу, діти тренують асоціативне і критичне мислення, творчу інтуїцію, навчаються оцінювати життєві явища, виражати свої емоції і почуття, формуються ключові компетентності.

Розумію, що завдання сучасного випускника полягає у вмінні швидко знаходити і опрацьовувати тексти різних жанрів і стилів, розв'язувати актуальні проблеми сьогодення, досягати успіху, спираючись на знання і досвід, а не на власні помилки, вміння вести діалог з минулим і оживити його у сучасності.

Реалізація педагогічної ідеї

Перший етап впровадження даної ідеї – **«Вдумливе читання»**, серед форм і методів якого ефективними стали такі:

- **Робота з заголовком** (завдання: поміркувати, про що даний текст, спрогнозувати, які герої діють у ньому).

- **Коментоване читання** (зупиняємося на прочитаному уривку, зв'язуємо рефлексію і розуміння: Чи сподобався абзац, так чи ні, чому? Чому автор зосереджується на описі якоїсь деталі, чому він це робить. Що дає читачам цей опис, чим сподобався чи не сподобався, аргументуємо думку).

- **Читання з прогнозуванням** (розділяємо текст на частини або читаємо до кульмінаційного моменту, ставимо завдання спрогнозувати: Що буде далі? Яким ви бачите продовження історії?).

- **Прийом «3 речення»** (кожен учень читає тільки три речення, цей вид роботи розвиває увагу, акцентує мислення, виховує відповідальність).

- **Читання в ролях або різними емоціями (сум, радість, плач, заклик)** (формує навички виразного читання, вміння виражати свої емоції, керувати ними).

Щоб залучити учнів до свідомого і самостійного читання, заохочую вільно розмірковувати, створюю сприятливу атмосферу, підтримую віру в здатність кожного висловлювати критичні судження, ціную їх міркування. Тому **другий етап роботи з текстом** – завдання на розвиток критичного мислення:

– **Метод «Займи позицію»**

(дискусія по спірній, суперечливій темі дає можливість висловитися кожному, продемонструвати і довести свою позицію, висловити свою думку, вибравши запропоновані картки «Цитата дня» (яку роль відіграє читання?);

– **Метод «Випробування проблемою»**

(поставити проблемне запитання, накласти моделі поведінки героїв, розв'язати проблему на реальному життєвому досвіді);

– **Прийом «Бортний журнал»**

(перегляд відео, презентації, опрацювання матеріалів підручника на запропоновану тему, визначити: Що відомо? Що нового?);

– **Технологія «Аналіз ситуації»**

(аналіз певної ситуації в групах, в парах, в загальному плані, вчить ставити запитання, відрізняти факти від думок, виявляти важливі та другорядні обставини, аналізувати і приймати рішення);

– **Прийом «Товсті і тонкі запитання»**

(короткі і поширені запитання);

– **Технологія «Питання до тексту»**

(завдання: скласти запитання репродуктивного і продуктивного характеру);

– **Метод «Брейнстормінг»**

(розвиває здатність учнів мислити критично й об'єктивно розглянути проблеми з різних боків; полягає у створенні 10 запитань до тексту, серед яких необхідно вибрати найцікавіше, найактуальніше, написати творчу роботу).

Третій етап – «Письмова взаємодія» (шукаємо і обговорюємо художні прийоми, тропи, сюжетну структуру, вчинки героїв та їхні портрети). Мотивують учнів до перечитування тексту, створюють атмосферу заохочення такі прийоми роботи:

– **«Ілюстрація»** (відновити послідовність подій у тесті за допомогою ілюстрацій, знайти цитати з тексту до ілюстрацій);

– **Робота з картками** (використовую досвід О. Залізницької, А. Усач):

- «Життєві випробування»,
 - «Старт – фініш»,
 - «Характеристика героя»,
 - «Характеристика за вчинками».
- **Фотоквести, кросворди, анаграми.**

Четвертий етап – «Діагностувальний». Завдання сучасної школи – виховати медіаграмотного учня, а вміння працювати з текстом – складова частина інформаційно-комунікаційної компетентності. Використовую інтерактивні вправи на платформах LearningApps.org, Wordwall, Wizer.Me (створення інтерактивних робочих аркушів), «На Урок» (вправи, тести), можливості всеосвітніх ресурсів Ютуб, Всеосвіта.

Ігор Хворостянський сказав, що робота з художнім текстом – це дуже важливий аспект у становленні людини як особистості. Тому я, як учитель літератури, прикладаю максимум зусиль, щоб мої діти досягали найкращих

результатів, на кожному уроці робили впевнені кроки до власного самовдосконалення, особистісного розвитку та інтелектуального зростання.

Кожен новий урок – це нові погляди, бачення, нові можливості і відкриття, пошук себе і сенсу життя в такому мінливому і багатогранному світі.

Мої учні не тільки успішно засвоюють навчальний матеріал, а також беруть участь у олімпіадах, конкурсах, змаганнях, досягаючи значних успіхів. Зокрема, Рябчук Олександр був учасником обласного конкурсу-захисту робіт МАН, на якому було представлено роботу з краєзнавства, у якій досліджено і вивчено історичний і культурний шлях села Мощаниця, яке зникло з мапи України внаслідок Чорнобильської катастрофи. Мої учні є неодноразовими переможцями районних олімпіад (в роки їх проведення), виявляють креативність у творчих конкурсах (2 переможці обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція», з них один посів II місце на Всеукраїнському етапі), займають активну громадянську позицію, є активними учасниками патріотичних заходів (ярмарки, виготовлення листівок, плетіння сіток, відправлення посилок для воїнів ЗСУ).